

ДУБРОВЧАНИ У БЕОГРАДУ: О СВЕТОМ ВЛАХУ 1904.

Појединци из интелектуалног круга Срба Дубровчана крајем 19. и почетком 20. века привремено су боравили, или су се трајно настањивали у Србији.

У овом раду ће, поводом београдске прославе дубровачког парца Св. Влаха 1904. године, бити речи о појединим књижевницима, уметницима, научницима и друштвеним радницима који су покушали да изграде свој професионални и лични живот у српској престоници.

Кључне речи: Срби католици, Дубровник, Спирос Калик, Марко Мурат

У трагању за изгубљеним, прошлим временима, потпомогнути не само литерарним и историографским списима, него и документарном грађом, увек смо надамак осећаја да смо, коначно, докучили једно доба. Међутим, редовно и неизбежно недостаје оно нешто што ће довести до потпуне реконструкције тих прошлих а значајних тренутака који комплексно откривају знамените личности и њихово време.

То нешто се крије у разноликим облицима, недокучивим понекад, превише обичним каткад. То нешто се можда, овога пута, у Београду, 3. фебруара 1904, на Светог Влаха, крије у карти исписаног јеловника („мени“) који су за тај свечани тренутак, домаћини, Спирос Калик и Марко Мурат, брижљиво планирали и спровели у дело, у свом дому, окупивши своје драге госте. На менију је, тако, било прецизно наведено да ће закуска садржати: „срђеле“, маслине, „скоруп“² и „пршукат“ али и кавијар, па ће затим бити послужени као главно јело: „ризот на риби“, „јагњић с бижима“³ и „винтуша“⁴ и јагњић печени“, док ће све бити ос-

¹ irena.arsic@filfak.ni.ac.rs

² кајмак

³ јагњетина са грашком

⁴ ћурка

вежено салатом „италијана“, уз хлеб „пријеснац“. Засладиће се свечари Спира Калика и Марка Мурата тортом „думњском“ и „котоњатом“, као и „крафенима“ и „ђардинетом“. Наравно да неће недостајати ни вина, која су за ову прилику такође прикладна: „бијело конавоско“ и „црно пељешко“, да би све било окончано кафом и „розолином“ (МУРАТ 1904).

Свечари се оглашавају, како стоји у прилогу јеловника, „Са Варош Капије београдске где је Узун Мирко, по налогу Карађорђевог, напао на турску стражу, и са осталим војводама отео Београд“ и шаљу најтоплије поздраве „браћи Србима на лепим обалама јужнога Приморја“ (МУРАТ 1904).

Они славе заштитника Града, тако што се, како пишу, сећају „краснога Дубровника, славне његове републике“, и са пријатношћу мисле „на лепе дане“ које су у њему провели. „Сећање је то ишло тако далеко, наставља се у поруци, да смо у дијалекту дубровачком говорили, да смо дубровачке песме певали, и свих се нама драгих и увек драгих личности у Дубровнику сећали“ (МУРАТ 1904).

Порука се завршава поклицом: „Живео српски Дубровник! Живели!“ (МУРАТ 1904).

Кога су овако укусном и пореклом потврђеном трпезом угостили угледни домаћини? Најпре је ту верни пријатељ Спира Калика, српски књижевник Стеван Сремац, затим блиски пријатељ Марка Мурата, већ искусни политичар, Миленко Веснић, као и најбољи представници дубровачких породица Ђаја и Адамовић, али и посланик у Далматинском сабору, дубровачки адвокат, Александар (Тони) Митровић и дубровачки трговац Душан Бабић, и други Дубровчани, који за себе кажу да су „цвет дубровачке колоније“ и да „цело грађанство дубровачко представљају“, са надом „да га не представљају недостојно“ (МУРАТ 1904).

Ако је тако, онда су нам доступни, сем ароме и укуса, и звуци који прате ову слику украдену из прошлости. Дубровачке песме су биле певане од врхунских музичара, и то, по свему судећи, углавном у више гласова, пошто је сам домаћин, Калик, био председник Београдског певачког друштва, и велики љубитељ и активни учесник не само у заснивању него и у организацији наступа друштва. Тако је било и у наступима Београдског певачког друштва широм наших простора, док су, што се тиче прича, многи од гостију били вешти приповедању, а најбољи међу њима сам Стеван Сремац. Можда је за ту прилику коментарисао управо богату дубровачку трпезу, којој је у свом писму из Мостара две године касније налазио велике мане:

„...Али и крајње је време било да се једном наједем и напијем по обредима наше православне вере. Оно ваше „умидо“⁵ и „рижи бижи“ изашло ми на

⁵ „умидо“ – начин како се у Дубровнику спрема јагњеће или телеће месо у сосу

перчин. 'Од жеље се сад наједох меса'⁶ што рекао Драшко кад се враћао из Латина“ (ВУКМИРОВИЋ1966: 130).

Наравно, разговори су временом постајали озбиљнији, а могли су се кретати још од доба Ђурђа Бранковића, како и стоји у овој поруци, кога су Дубровчани не само угостили него и заштитили од осيونих Турака („оно исто што су стари Дубровчани чинили према Ђурђу Бранковићу који је тражио гостопримство у лепеоме граду Дубровнику“), што би побудило и приче о вези српских владара и Дубровника, бар оних које је установљавао Сремац пишући нека од својих дела, преко сећања на младичке дане у Граду, до најновијих, па и политичких догађаја, пошто су гости били и активни актери високог дипломатског и политичког живота Србије.

Све је, сасвим сигурно, било зачињено Муратовим познатим кроки-цртежима који су и најједноставнијим записима давали изглед и моћ прворазредних сведока прошлости, као што је био случај и са овим својеврсним сведоком свог времена.

Ово писмо, на јеловнику илустрованом Муратовим цртежом, уз потписе присутних, затим је „стављено у аманет“, како је назначено, Спиру Калику да га пошаље у Дубровник Антуну Фабрису, уреднику листа „Дубровник“ и часописа „Срђ“. У том смислу, Мурат је додао белешку-молбу Фабрису да би било добро да им шаље у Београд бар један примерак новина „Дубровника“, као и часописа „Срђ“ (МУРАТ 1904).

Оваква слика из прошлости, међутим, иако довољно живописна и богата укусима, звуцима и појединачним појавама, има важности не само као једно од историјских сведочанстава. Наиме, анализом животних и професионалних судбина актера, омогућава се и један дубљи, ако не и синтетичнији погледа на нека од важнијих питања оног али, као историјски нерасветљених, и овога времена, међу којима се као прво и глобално намеће питање положаја дубровачких Срба у Београду последњих деценија 19. и првих деценија новог века.

Ко су, према томе, били чланови ове „дубровачке колоније у Београду“, али и „почасни грађани дубровачки“ (МУРАТ 1904), како су сами себе представили, и каква је била њихова даља судбина у Србији коју су изабрали за свој професионални и приватни живот у време на прелазу векова, кључно за судбину и опстанак Срба Дубровчана? Ко су били њихови најближи пријатељи и сарадници, као и који су Дубровчани али и Београђани, везани својим радом за Дубровник, изостали са овог свечаног скупа?

Домаћин Спиру Калик (Дубровник, 1858 – Трст, 1909) је, по свему судећи, своје домаћинске дужности делио са супругом, Јеленом, која је,

⁶ стих из Његошевог *Горског вијенца*

као и он, потписана на поменутој карти. Калик је већ тада, са својих 46 година, објавио најзначајније радове, и, такође, одиграо значајну улогу у формирању српских културних институција. Наиме, после школовања у родном Дубровнику, он је завршио студије класичне филологије у Бечу и Грацу, па одлучио да дође у Србију, где је од 1882. био професор у српским гимназијама. Најпре је, пуних седам година, до 1889, Калик предавао у Нишу, у граду у којем се врло активно укључио у оснивање кључних културних институција, какво је било Народно позориште, 1887, као и Црквено певачко друштво „Бранко“ 1888. У томе је сарађивао са Стеваном Сремцем и Живаном Живановићем. После рада у школама у Крагујевцу и Крушевцу, постављен је за професора Прве београдске гимназије 1892, што остаје до ране смрти, 1909.

У Београду је такође учествовао у раду Београдског певачког друштва, чији је тада хоровађа био Мокрањац, да би Калик био потпредседник (1894–1896), па затим и његов председник (1897–1909).

Овај полиглота, који је говорио грчки, латински, немачки, француски и италијански, а преводио са латинског, италијанског и старословенског, у Београду је предавао француски језик на Војној академији, а превео је и низ значајних и читаоцима интересантних књига. Са латинског је превео *Живот славних војсковођа* од Корнелија Непота (Београд 1897), са италијанског *Српску синтаксу* Дубровчанина Петра Будманија (Ниш 1887, Београд 1892, 1897, 1901) и *Срце* Едмонда де Амичиса (Београд 1895, 1901, 1910, 1922). Такође је превео и *Историју манастира Хиландара* Саве Хиландарца, али и сачинио студију о тадашњим средњим школама *Хуманизам или реализам* (Београд 1900). Посебно место заузимају Каликове путне белешке *Из Београда у Солун и Скопље с Београдским певачким друштвом*, објављене у Београду 1894 (МАКСИМОВИЋ 2004: 267–276; МАКСИМОВИЋ 2011: 143–146).

Стеван Сремац, српски књижевник, бар је по два основа имао „право“ да се нађе у овом пробраном друштву. Први је, свакако, блиска веза са домаћином, са којим је у Нишу делио професорске дане, а други је наклоност ка Дубровнику који је испољио у најмање две посете Граду. Сремац је, наиме, у Дубровнику боравио током десет дана августа 1889, стигавши истовремено, ако не и заједно, са Павлом Поповићем, тако да је вест о доласку двојице београдских професора објављена у листу „Дубровник“ у рубрици „Дневне вести“ (*ДУБРОВНИК* 1898). Следећи пут је Сремац боравио знатно дуже у Граду, задржавши се готово два месеца, током пролећа 1902, и упознавши се са свим значајним личностима тадашњег Дубровника. Он их и поздравља, писмом Антуну Фабрису од 5. маја 1902. из Мостара, појединачно их наводећи и наглашавајући да се поздрав односи на „све Србе без разлике како се ко крсти“ (*ВУКМИРОВИЋ* 1966: 132).

Тако се Сремац сећа Стијепе Кнежевића, дубровачког адвоката, управника Матице српске у Дубровнику и потоњег жупана дубровачке области у новој држави, Антуна Пуљезија, вође Српске странке у Дубровнику, имућне и угледне православне породице Берберовић, Павла Свилокоса, дипломате и историчара Луја Војновића, који је у то време обављао значајне послове у Црној Гори па често свраћао у Дубровник, као и публицисте и политичара, а уредника најзначајнијег тадашњег дубровачког литерарног часописа „Срђ“, Лука Зоре. Посебно помиње Вицка Адамовића, аутора монографије *Груж*, из које је Сремац преузео за други мото у *Војиславу Травуњанину* цитат: „Тај српски владар поклони Дубровчанима (1050) уз Жупу Жрновичку, још Груж, Ријеку, Затон и Орашац“ (ВУКМИРОВИЋ 1966: 134).

Други домаћин, Марко Мурат (Лука Шипанска, 1864 – Дубровник, 1944), у то време је већ прослављени сликар монументалне композиције *Долазак цара Душана у Дубровник*, за коју је, као члан делегације Краљевине Србије, био награђен 1900. на светској изложби у Паризу. Дубровчанин, рођен на острву Шипан, школе је завршио у Граду, да би затим студирао сликарство, и као стипендиста сина Михајла Обреновића, Велимира Теодоровића, у Минхену, Риму и Паризу. Од 1898. Мурат је настањен у Београду, као професор Друге мушке гимназије, посао који му је својом устаљеношћу био донекле монотон, да би управо те, 1904, и почео да ради у тек основаној Уметничко-занатској школи, која је била претходница Ликовне академије. Такође је предавао цртање принцу Александру Карађорђевићу.

Управо током школовања, Мурат је у Минхену упознао свог будућег великог пријатеља, а тадашњег госта прославе Св. Влаха, Миленка Веснића. Миленко Веснић (Душинић 1863 – Париз 1921) је, такође, у Минхену био на студијама, где је и докторирао правне науке, да би, потом, у Београду започео своју бурну каријеру политичара и дипломате. Као члан Пашићеве Народне радикалне странке, он је градио политичку и правничку каријеру, као и дипломатску, и у представништву у Цариграду, и као министар просвете и црквених дела (1893–1894), и као министар правде (1906), али трпео последице промене власти, какав је био и боравак у затвору у периоду 1899–1901. у који је доспео пошто је вређао краља Милана. У сваком случају, Веснић је био спреман да помогне Мурату, тако да га је он и први запослио у Београду, 1894. Те, 1904, Веснић је био на високом положају представника Србије у Паризу, да би касније био и члан српске делегације на Лондонској конференцији (1912–1913). У новој држави стигао је до положаја премијера (АРСИЋ 2006: 168–169; ВЕСНИЋ 2008).

О значају међусобног пријатељства могу да сведоче и два врло успешна портрета М. Веснића која је урадио Марко Мурат, први већ 1902.

Веснић је, сем са Муратом, био пријатељ и са другим Дубровчанима, посебно браћом Пуљези, Јером и Антуном. Сачувана је Веснићева преписка са Јером Пуљези, док се зна да се дописивао и са председником Српске странке у Дубровнику, Антуном Пуљези (ТОЉА 2011: 293–294).

Слављу је присуствовао још један Дубровчанин, угледни и признати српски научник, ботаничар, Лујо Адамовић (Ровињ 1864 – Дубровник, 1935), породично, са супругом, која се потписала као „Адамовићка“. Лујо је био син поменутог Вицка Адамовића (1838–1910), аутора изванредно документованог двотомног дела *Грађа за историју дубровачке педагогије*, као и монографија *Жупа, Ријека Дубровачка*, и студија *О трјешњама града Дубровника, Дубровчани изван завичаја*. Школловао се у Бечу, Београду и Берлину, да би после професуре по школама у Србији и одбрањеног доктората 1905, био постављен за предавача Високе школе у Београду. Један је оснивача Ботаничке баште у Београду. И сам је био учесник Светске изложбе у Паризу 1900, а његова шумарска карта Србије је, као најинтересантнији рад из области картографије, такође награфена (ТАТИЋ 1997: 209–234; ГАВРИЛОВИЋ 2004: 67–68).

Поред Адамовића, тог фебруарског дана, Каликови и Муратови гости су били и чланови дубровачке породице Ђаја, чувене по свом најистакнутијем члану, научнику светског гласа, Ивану Ђаји. Ту је најпре био Иванов стриц, политичар Јован Ђаја (Дубровник, 1846 – Дубровник, 1928). Јован Ђаја је, по завршетку Филозофског факултета у Бечу, већи део свог живота провео у Београду. Најпре је био професор гимназије у Београду, у Првој и Трећој гимназији (1869–1888), а затим и у Вишој женској школи (1873–1882). Био је члан главног одбора Радикалне странке, а затим и народни посланик, и министар унутрашњих дела (1890–1892).

Ђаја је био један од покретача „Одјека“, као и уредник „Народа“ у периоду 1896–1906.

У време светковине, Јован Ђаја је ангажован у дипломатским мисијама, па је после Атине, прешао у Софију (ЋИРКОВИЋ 2007: 474–475). Сем њега, као гости се потписују и Загорка Ђаја, као и Бранко Ђаја, који је, између осталог, као сарадник часописа „Срђ“, 1908. објавио кратку причу *Последњи морнар*.

Међу гостима су били и Дубровчани – трговац Душан Н. Бабић⁷, као и адвокат, посланик у Далматинском сабору Александар (Тони) Митровић (МИТРОВИЋ 1909).

Порука са потписима упућена је у Дубровник, Антуну Фабрису (1864–1904). Није случајно што је адресант дубровачко-београдских свечара био управо Антун Фабрис. Фабрис, пореклом са Корчуле, рођен је у Дубровнику, где се, после студија славистике у Бечу, и краћег пери-

⁷ Ухапшен у месецу јулу 1914. са осталим истакнутим Србима католицима (ТОЉА 2011: 461).

ода наставниковања у Сплиту и Задру, вратио 1895. да уређује гласило Српске странке „Дубровник“ (1895–1904). Уређивао је, такође, са Луком Зоре, часопис „Срђ“ (1903–1904), а основао је и календар „Дубровник“ (1897–1903), као и едицију „Српска дубровачка библиотека“. Фабрис је био изузетно цењена личност не само у Дубровнику, него и широм наших простора, пошто је, мада водећи континуирану борбу са противницима, како се тада говорило, „српства Дубровника“, био одмерен, разуман и принципијелан у својим политичким наступима, као и уводницима новина које је уређивао. Фабрис је, поред тога, био централна личност којој су се обраћали приликом доласка у Град бројни значајни културни, па и политички радници, а са којим је он, затим, често баш и као уредник главних дубровачких периодика, водио редовну преписку (АРСИЋ 2009: 133–150).

Постојала је, поред тога, и још једна значајна чињеница Фабрисове условне популарности, догађај који га је поставио у центар интересовања балканских, а њиме се бавила и европска штампа. Две године раније, 1902, Фабрис је, наиме, постао невољни актер такозване „Дубровачке афере“, када је ухапшен заједно са младим песником Урошем Тројановићем, као и власником Српске дубровачке штампарије Антуном Пасарићем, после штампања песме „Бокешка ноћ“. Разлог је био, међутим, што је Фабрис непосредно пре тога у Београду награђен признањем за свој новинарски рад, а што су аустријске власти казнили строгим затоцењем и понижењем.

Није, међутим, тешко ни установити кога нема а требало је да буде на овој прослави. Нема најпре најагилнијег проучаваоца старе дубровачке књижевности и најчешћег посетиоца Дубровника, Павла Поповића, који је управо те, 1904, започео своју каријеру вишедеценијског врло утицајног универзитетског професора. Нема, такође, а могао је бити позван, ни Јовице Перовића, једног од вођа Српске дубровачке омладине, ватреног Србина који је аустријским властима задавао главобоље својим јавним наступима у Граду и био чест гост српске престонице, а нема ни Луја Војновића, доживотног Муратовог пријатеља, који је управо у том периоду био учитељ и васпитач принца Александра Карађорђевића.

Учесници овог свечаног скупа били су, вероватно, те исте године, неколико месеци касније, изузетно узнемирени и ожалошћени, трагичном судбином Антуна Фабриса, који је 14. октобра 1904. умро у Дубровнику.

Док се за уредника „Дубровника“ зна да је умро од последица боравка у злогласној дубровачкој тамници Кармен, што се тиче једног од домаћина, Спире Калика, само се може претпоставити да су турбулентне династичке промене у Србији могле узроковати, или бар поготовати

његовој менталној болести и скорој смрти. Наиме, Калик је, такође, пет година касније, 1909, раздран душевном болешћу, умро у Трсту. Све је то дошло после Каликовог значајаног ангажовања у организовању велике прославе јубилеја Београдског певачког друштва, за коју је приредио и споменицу (КАЛИК 1903). *Споменица Београдског певачког друштва* укључила је у своје текстове и програм велике вишедневне прославе ове својеврсне културно-националне институције, чији је заштитник био краљ Александар Обреновић. Међутим, непосредно по прослави, одиграо се крвави мајски преврат, који је, несумњиво, морао да има значајне последице, ако не спољне, а оне психолошко-металне, и по аутора *Споменице*. Упркос томе, Дубровчанин се, по свему судећи, активно укључио, на свој начин, и у наредни период Србије. Он је, наиме, био један од организатора свечаности поводом крунисања следећег српског краља, Петра Првог Карађорђевића. Такву активну улогу у друштвеном животу престонице прекинула је трагична болест.

На попришту је, историјском, остао само један од главних актера описаног догађања. Марко Мурат, као угледи сликар, након активног стваралачког и изложбеног периода, најпре је у Дубровнику, у новој држави, Краљевини Југославији, био постављен за управника надлештва за уметност и споменике. Тешку борбу за заштиту споменичке грађе и против покушаја савремених интервенција у старо градско језгро водио је Мурат потпомогнут изузетно борбеним историчарем уметности и кључном личношћу дубровачке културне сцене 20. века, Костом Страјнићем. Уз таквог наследника, Мурат је пензионисан 1932, па је из Дубровника, где је активно сликао, могао и да се са још већим жаром посвети својој прекупацији – положају Дубровника у новој држави. Мурат је, тако, у низу писама у периоду 1933–1939. радикалском политичару, угледном професору права, Лазару Мирковићу, активно реаговао поводом питања о будућности српског народа у Хрватској приликом оснивања Хрватске бановине. Он је био горљиви противник простог обједињавања Савске и Приморске бановине, којим су прикључени и неки срезиви из других бановина, међу којима и Дубровник, у нову, Хрватску бановину (БОЖИЋ 1999: 298). Мурат је у вишегодишњој преписци са Мирковићем упозоравао на право етничко српско порекло Дубровчана, који су, тврдио је на основу других али и сопствених истраживања, по својим обичајима, језику, ношњи и песмама једнаки Србима, док је хрватство плод, по његовом мишљењу, страначке пропаганде, а не изворно национално осећање житеља старе републике. Сликара је, наиме, сматрао да се територијална подела Југославије мора извести према историјском принципу, односно да Дубровник са територијом старе републике буде организован као посебна јединица у оквиру југословенске државе (БОЖИЋ 1999: 299).

Као што је познато, догађаји око реорганизовања Краљевине Југославије нису ишли у складу са Муратовим настојањима. Он је умро на самом крају Другог светског рата, 1944, а већи део његове рукописне оставштине, у страху од погрома, уништили су чланови породице.

И коначно, можемо рећи да смо у дубљем погледу на проширени мени једне београдске прославе дубровачког Светог Влаха на почетку 20 века, тек на самом прагу почетка разрешавања питања става српске власти, српске интелигенције и, уопште, српског јавног мњења према дубровачким Србима католицима који су своју личну и професионалну судбину везали за матичну Србију. Међутим, поједине од изнетих чињеница већ могу посведочити да је Србија начелно а појединачно подржавала своје нове држављане.

Што се тиче подршке покрету Срба католика, хрватска савремена историографија значајно ревидира ранији став о преовладавајућем значајном утицају српских политичара на Србе у Дубровнику, мишљењем заснованим на проучавању личних веза, али и опште тадашње српске оријентације према Аустроугарској, посебно у време краља Милана Обреновића, да се ти утицаји морају: „мјерити правом мјером, а не неоравдано преулаживати и стављати у први план“ (ТОЉА 2011: 295).

Савремена српска историографија⁸ за сада не показује значајнији интерес за ово питање.

Цитирана литература

- АРСИЋ 2009: Арсић, Ирена. *Дубровачке теме 19. века*. Београд: Ars libri, 2009.
- АРСИЋ 2006: Арсић, Милољуб, Веснић Миленко. *Српски биографски речник 2*. Нови Сад: Матица српска, 2006, 168–169.
- БОЖИЋ 1999: Божић, Софија. „Српство Марка Мурата“. *Љетопис Српског културног друштва 'Просвјета'*, 4, 1999, 294–317.
- ВЕСНИЋ 2008: Веснић, Радослав и Симић Предраг. *Др Миленко Веснић, грансењер српске политике*. Београд: Факултет политичких наука, 2008.
- ВУКМИРОВИЋ 1966: Вукмировић, Владимир М. „Дописивање српских књижевника с Дубровчанином Антуном Фабрисом“. *Зборник историје књижевности, Одељење литературе и језика* књ. 5, 1966: стр. 121–169.
- ГАВРИЛОВИЋ 2004: Гавриловић, Ж. Адамовић Лујо. *Српски биографски речник 1*. Нови Сад: Матица српска, 2004, 67–68.

⁸ „...slabo su nam poznati i odnosi Srba katolika s vlastima i političarima u Srbiji“, пише Стјепан Ђосић у досад најпотпунијој монографији о историчару и дипломати Лују Војновићу (ЂОСИЋ 2012: 32).

- ДУБРОВНИК 1898: „Dnevne vesti“. *Dubrovnik*, 20. avgust 1898.
- КАЛИК 1903: Калик, Спиро. *Споменица Београдског певачког друштва приликом прославе педесетогодишњице*. Београд: 1903.
- МАКСИМОВИЋ 2004: Максимовић, Горан. Путнички записи Спира Калика од Београда до Солуна и Скопља. *Градина*. 2004, 2: 267–276.
- МАКСИМОВИЋ 2011: Максимовић, Горан. *Идентитет и памћење*. Ниш: Филозофски факултет, 2011.
- МИТРОВИЋ 1909: Mitrović, Aleksandar i Lupis I. F. „Pismo advokata Aleksandra Mitrovića i I. F. Lupisa, narodnih poslanika na Dalmatinskom saboru, NJ. Preuz. Gospodinu grofu Aehrenthalu ministru spoljnih poslova u Већу о процесу тобожњих великих издајника у Загребу“. *Dubrovnik*, XVIII, 1909, 27.
- ТАТИЋ 1990: Татић, Будислав. *Лујо Адамовић (1864–1935). Живот и дело српских научника*. Београд: САНУ, 1997, 209–234
- ТОЉА 2011: Tolja, Nikola. *Dubrovački Srbi katolici, istine i zablude*. Dubrovnik: samostalno izdanje, 2011.
- ЋИРКОВИЋ 2007: Ћирковић, Симо Ц. Ђаја Јован. *Српски биографски речник 3*, Нови Сад: Матица српска, 2007, 474–475.
- ЋОСИЋ 2012: Ćosić, Stjepan i Grijak Zoran. *Figure politike. Lujo Vojnović i Robert William Seton-Watson*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2012.

Извори

- МУРАТ 1904: Мурат, Марко и Калик Спиро. *Мени на дан Светог Влаха, год. 1904*. Дубровник: Знаствена књижница, Кореспонденција 88.

Irena P. Arsić

PEOPLE FROM DUBROVNIK IN BELGRADE: ABOUT SAINT BLAISE 1904

At the end of the 19th and the beginning of the 20th century particular erudite Serbian people from Dubrovnik often visited or even lived in Serbia. The lives of literates, artists and scientists who tried to succeed professionally and privately in the Serbian capital will be described in this paper, from the perspective of the celebration of Saint Blaise in 1904.

Key words: Serbian Catholic people, Dubrovnik, Spiro Kalik, Marko Murat